

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu
se primesc. Manuscrisurile
nu se returnează.
SERAȚE se primesc la AD-
MINISTRAȚIUNEA în Brașov și la
armatele Brașovului de anver:
In Vienna: M. Dukas Nachf.
Max. Augenthaler & Emerich Lesner.
Munich: Schalek. Rudolf Mosse.
4. Oppelka Nachf. Anton Oppelk.
In Budapesta: A. V. Goldber-
ger, Ekstein Bernat. In Ham-
burg: Maroyl & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
riă armonioasă pe o coloană 6 or.
și 30 or. timbru pentru o pu-
blicare. — Publicări mai dese
după tariful și învoială.
RECLAME pe pagină a R. a o
sriă 10 or. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

A N U I L X I I I .

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se primumără la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea. Piața mare
Târgul Inului Nr. 30, eteșit
I.: Pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei
luni 3 fl. — Un exemplar 5 or.
v. a. sau 15 bani. — Atât abo-
namentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 226.

Brașov, Luni-Marti 12 (24) Octombrie.

1899.

Szell și naționalitățile.

Ministrul-președinte Szell, având să răspundă la o interpelare, ce i s'a adresat în ședința de Vineri a comisiunii financiare a camerei, trebui să facă erăși câteva enunțuri cu privire la politica, ce guvernul său are să urmeze față cu naționalitățile nemaghiare.

Enunțurile d-lui Szell nu sunt de natură a surprinde pe nimeni, căci nu conțin nimic nou. Politica lui de naționalitate se resumă în cuvintele: „construirea unui stat maghiar în cadrul scopurilor statului național maghiar unitar“. În frasa aceasta se cuprinde totul; ea conține același program, care a fost și idealul antecesorilor d-lui Szell, adică formarea unui stat maghiar prin contopirea tuturor popo-urilor nemaghiare din sinul său.

Acosta fiind țina, în jurul căreia se întorce politica de naționalitate a d-lui Szell, era de prisos să mai incurse și alte frase și tecii, cum este aceea despre egala înreptățirea în privința limbilor „în cadrul permis de unitatea politică a țerei și de posibilitatea guvernării și administrațiunii“. Lucru firesc, că decă e vorba de construirea unui „stat național maghiar unitar“, atunci și „egala îndreptățire“ în privința limbilor trebuie să se înțeleagă numai întru atât, întru cât prin ea nu se împedecă mersul treptat spre maghiarizare.

Eschise fiind limbile nemaghiare din justiția, administrația și din înțregă viața publică a statului, cum crede d-l Szell, că va pute câștiga naționalitățile printr'o „administrația și justiția bună și printr'o tratare dreptă? Pentru ca o administrația și justiția să pôtă fi „bună“ trebuie înainte de toate să tracteze la fel pe cetățeni și în privința limbei lor materne. Altfel ce sens ar și avé „tratarea dreptă“ de care vorbesce d-l Szell?

Dér am đis încă dela început, că în enunțurile d-lui Szell nu găsim nimic nou. Este și el un maghiarizator, ca toți maghiarizatorii și pe cât timp este condus în acțiunea sa de principiile de maghiarizare, „legea, dreptul și dreptatea“, pe cari și-le-a așiat în programul său, sunt vorbe gôle, cu cari nu se vor pute ameti nici-odată capetele ômenilor cu judecată.

Credem și noi, că i-ar plăcê d-lui Szell să câștige naționalitățile mai bucurosi prin vorbe dulci, decăt prin forță și violență. Dér e greu de-a pute evita violența și forța, când principiul de guvernare însuși este nedrept și violent.

Decă e vorba de-o guvernare, care să ducă în adevér la întărirea statului și la fericirea popo-urilor sale, acosta va pute fi numai atunci, când lise va da tuturor ceea ce este al lor și când popo-urile nemaghiare nu vor mai fi considerate numai ca un material brut pentru clădirea „statului maghiar național“, ci ca fac-

tori egal îndreptăți și de-o potrivă stimați și considerați cu concetățenii lor maghiari.

În sensul acesta să-și facă miniștri-presidenți unguresci enunțurile lor și atunci altfel vor fi înțeminate nu numai din partea cetățenilor nemaghiari, ci credem mult, că în mare parte chiar și a Maghiarilor, căci se vor fi saturat de sigur și aceștia de atâtea svircoliri și lupte zadarnice.

Ved și Maghiarii, că cu teoriile și fantasmagoriile politicianilor lor n'au putut să ajungă în cursul celor peste trei decenii din urmă la nici un bine, ci mai mult merg și ei spre ruină și destrămare. Nemulțumirea a crescut de toate părțile și stăpânitorii asupra sortii cetățenilor băstinași ai țerei au ajuns să fiă astăzi nisce existențe, cari au monopolizat patriotismul și fac din el cestiune de speculă.

Pe calea acosta nu se pôte duce la întărire și prosperare un stat poliglot ca al nostru.

„Voce română despre autonomia.“

Sub titlul acesta publică „*Alkotmány*“ dela 22 Octombrie un lung articol referitor la ardenta afacere a *autonomiei bisericesci*, articol, despre care đice, că l'a primit „din isvor foarte bine informat“. El se ocupă cu atitudinea Românilor uniți față de elaboratul comisiunii de 27 și în general cu punctul de vedere al Românilor în ce privesce autonomia. Articolul fiind de importanță, îl redăm în traducere:

Autorul începe prin a spune cât de dureros îi atinge pe Români uniți împrejurarea, că catolicii de rit latin judecă în multe privințe foarte fals punctul lor de vedere. „Politica jôcă rol pretutindenți, și decă acest rol e periculos unde-va, ba chiar blăstemat, asta de sigur e în autonomia îndoit. Noi Români am trebuit să ne obișnuim, cu durere, că în toate ce spunem ca cetățeni de limbă română ai patriei, din parte maghiară se caută cugete rezervate politice, bănuindu-ne chiar și acolo, unde ne apărăm drepturile noastre imprescriptibile“. Spune, că scopul acestui articol este de-a contrabalansa bănuelile îndreptate și esplanțurile false, apoi continuă așa:

„Noi Români catolici (sic!) de rit grecesc, nu putem și nu vom intra nici-odată în autonomia, așa cum se proiecteză. Ori ni-se va da acea libertate autonomică, ce ni-o garanteză § 14 din art. de lege 43: 1-68, ori vătămându-se direct consuetudina, ni-se va denega: provincia metropolitană a Românilor gr. cat. consideră stările de față improporțional mai bune pentru sine, decăt un organism, ca acela cu care vré să păsescă comisiunea de 27 înaintea plenumului congresului. Acest punct de vedere ni-l impun nouă: de-oparte principiile bisericesci catolice, de altă parte independența și poziția proprie a provinciei noastre bisericesci, trebuind totodată să ne tragem sêma și cu urmările neprevădute, ce ar amenința cu estrem pericol biserica noastră, în cas când ni s'ar octroa autonomia.

„Decă sub autonomia se înțelege validitatea puterii jurisdicționale a bisericei spre salutatea sufletelor, liber de ori-ce ingerință necomptentă, atunci o astfel de autonomia totdeuna am avut, avem și vom avé. Biserica a fost independentă și în cacombe, și cu toate-că puterile încredute lumesci contra ei, răpită de principiul fals al atotputerniciei de stat, au ridicat de ne-numerate ori piedeci în calea validității drepturilor legislatorilor independenți ai bisericei, totuși biserica a rămas totdeuna independentă, fiind-că ea nici odată n'a tradat drepturile ei primite dela Christos. În acosta biserica independentă, după dreptul divin, nu putem recunôce alt isvor de drept, decăt autoritatea corului episcopesc, care trăiesc în comuniune cu St. Scaun din Roma. În urmare nici-odată nu vom pute permite, ca în guvernarea bisericescă să se aducă reguli de drept pe cale așa numită „constituțională“ cu majoritate de voturi, și încă cu majoritate de voturi lumene.

„Decă însă sub autonomia se înțelege aceea, ca în administrarea averii bisericesci și în îngrijirea de școle să se garanteze și mirenilor îndreptățire corespunzătoare, foarte bucurosi simpatizăm cu astfel de tendențe.

„Așa însă elaboratul comisiunii de 27 — ne avend în vedere, că geme de imperfecțiuni, cari din punct de vedere al dreptului ecleziastic nu se pot aproba, și care e excepțional chiar și din punct de vedere dogmatic — dă pe mâna statului neconfesional chiar acele drepturi, fără de cari cad toate cauzele participării credincioșilor. Decă într'adevăr, nici averea bisericescă, nici școlile medii și universitatea catolică nu sunt date în administrarea independentă și liberă a bisericei, atunci nu se pôte prevedea de ce trebă pôte fi statutul elaborat de comisiunea de 27? După noi, guvernul prin memorandumul său despre autonomia, în care corporațiunile autonomice sunt degradate la grupuri gălăgiose de control, sôrtea autonomiei este decică. Decă însă marea majoritate a plenumului Congresului — cum nici nu se pôte aștepta altfel — ar intra pentru a face rënduială în acea cameră gôla, pe care este atât de grațiosă a-o pune la dispoziția guvernului liberal, facă-o, dér să ne dea voie cel puțin nouă de a refusa participarea la acosta gloriă.

„Într'adevăr, care ar și fi sôrtea noastră a Românilor greco-catolici în acosta corporațiune, în care numărul nostru s'ar avé ca 45 câtră 5? În vecinică minoritate, am fi vecinic majorizați.

„Ne temem de șovinisti, fiă Români, fiă Maghiari. Și — durere — neîncrederea și contrarietatea politică adencă, ce s'a încuibat între bărbați distinși a vieții publice maghiare și române, justifică prea mult temerea noastră, cu atât mai virtos, că în afaceri bisericesci, după principiile bisericei catolice, politica n'are nici un loc. Îndată-ce adecă coreligionarii și membrii maghiari ai consiliului, vor introduce șovinismul lor în biserica, au introdus de-odată și pe al nostru; nefind însă nici o garanță, că acosta nu se va întâmpla, mai bine este a nu-se face nimic, decăt a se face ceva rău. Aceste sunt principiile, ce pe noi ne au ținut departe, din început și până 'n fine, dela participarea în autonomia, și ne vor ținé și pe viitor.

„Să vedem acum poziția proprie a bisericei române gr. cat. din Ungaria și

Transilvania St. Scaun din Roma a avut de scop, ca românimea întrăgă s'o unescă cu Roma. Provincia noastră este așa-dér o provincie misionară, care e chemată, ca pe poporul român, ajuns la ruperea orientală fără de vina lui, să-l împărtășescă de binefacerile culturii și credinței și să-l împrietinescă erăși cu Roma, care este mama dulce a bisericei și a popo-urilor de rasă latină. Ca să-și ajungă acest scop, St. Scaun a trebuit să țină sêmă de aceea, că greco-orientalii se vor apăra cu caracterul național al religiunii lor. Pentru-ca să facă imposibilă acosta apărare, uniunea sântă a Românilor a trebuit s'o facă cu adevérat românească prin aceea, că s'o țină cu totul independentă de ori-ce biserica și de ori-ce organism bisericesc de altă limbă. Procesul acesta a mers foarte încet, însă în fine în luna Decembrie a anului 1853 prin bulla „*Ecclesiam Christi*“ dată de papa Pius IX-lea, el și-a aflat un sfârșit, ordonând papa pentru cele patru eparchii bisericesci gr. cat. române, ca „*A pristina Metropolitae Strigoniensis juris dictione et quavis alia protestate et prerogativa juris dictionali in perpetuum pariter esentiae sint et libertatae*“.

„Din acosta însă urmază clar, că provincia română gr. cat. nici în privința așa numitei guvernări interioare bisericesci, nici în privința administrării averii proprii bisericesci și a școlilor nu pôte intra în nici un organism, unde se validiteză, fiă și la părere, autoritatea superiôră a primatului dela Strigoni, și în care delegații provinciei metropolitane române gr. cat., ca stare, fiind în minoritate, pot fi tot-deuna espuși pericolului de-a fi majorizați, așa, că independența guvernării provinciei bisericesci devine de fapt ilusoriă. Însă în sensul statutului comisiunii de 27, Români gr. cat. ar trebui să se contopescă într'un astfel de organism. — Urmază dér, că decă Români gr. cat. nu vor să ia poziția chiar în contra Romei, ei nu pot la nici un cas să intre în autonomia comisiunii de 27.

„Cu atât mai puțin pot intra, de ôre ce articolul de lege 39 din 1868 a înarticalat în lege metropolia gr. cat. de Alba-Inha, precum și episcopii de Lugos și Gherla, ér acestea, dimpreună cu episcopia mai înainte înarticalată a Oradiei-mari, formeză acea provincie română greco-catolică, despre care e vorba, ba în sensul § 14 din art. de lege 43 din 1868, toate acele legi ale Ardealului, cari garanteză exercițiul religionar și libertatea autonomiei egalitatea de drept, raporturile dintre sine, resp. cercul de influență al confesiunilor, bisericeilor și autorităților bisericesci de pe teritoriul Ardealului și mai înainte din părțile așa numite anexate Ungariei: nu numai se susțin nevătămăte, ci tot-odată se estind și asupra bisericei greco-catolice

„Provincia română gr. cat. însă zace tocmai pe acel teritoriu, ce odinôră forma Ardealul și părțile adexe. Decă libertatea de autonomia a acesteia nu se pôte contopi în autonomia metropoliei de Strigoni.

„Ce privesce însă dreptul de alegere a Metropolitului dela Blăși, acosta încă nu'l putem subordona autonomiei, căci deja și Rakoczy a înarticalat în lege acel drept al nostru, ca „*Íráspököt az Fejedelmétől kérjenek olytat, az kit egyenlő tetszes-keből az oldáh papok alkalmatosnak esmérnek*“ (Episcop

„Să ceară dela Principe pe acela, pe care preoții valahii îl recunosc de acomodat.) P. I. lit. VIII din „Aprobatae Constitutiones Regni Transylvaniae“, precum și art. de lege 65 din 1791 se exprimă în asemenea înțeles. De aici vine, că îndată-ce a devenit notoric între noi § 113 din elaboratul comisiunii de 27,—în virtutea căruia primatul din Strigoniu, ca președinte al consiliului de direcțiune a autonomiei, așterne guvernului și ternariul dela alegerea de Metropolit—toți Românii gr. cat. au primit cu cea mai vehementă indignațiune ori-ce intențiã a autonomiei, cu atât mai virtos, că acea comisiune de 27, care a aflat de bine a decide de noi fără de noi, a lăsat în deplinã valoare drepturile statului romano-catolic din Ardeal.

„Intru cât mi-a fost posibil în cadrele strimte ale unui articol, am arătat asupra pozițiunii esențiale a bisericii noastre, în care îndată-ce se va face o spărtură prin autonomie, situațiunea noastră devine imposibilă pentru totdeauna“....

Autorul spune mai departe, că deja s'a început printre Românii gr. cat. o agitațiune, care face să se apropie pericolul de „a deveni episcopii noștri păstori fără de turmă“ și decât lucrurile vor merge așa înainte „putem să așteptăm cu siguranță, că munca de 200 de ani va ajunge să fie o nimică“. Constată de asemenea, că „pacea interioară a provinciei române gr. cat. este cu totul sdruncinată“. El sfârșește dicând:

„In ast-fel de împrejurări ne pregătim la serbarea ducentenarului Unirii, a cărei succes va atârna dela aceea, ore catolicii maghiari vor fi ei patrioți ori soviniști, și ore în confuziunea, în care am ajuns cu toții, fi-va în stare Roma să facă ordine prin cuvântul său matern între frați (!), cari sunt ațipăți unii contra altora“.

Am reprodus acest articol, mai ales pentru partea lui istorică, fără însă a-l comenta. Cetitorul inteligent și cu cunoștință de cauză va ști să-l apretieze după merit. Tot ce mai adăugăm este, că foia unghurească în care se publică în original, nu-i face nici o observare. Asta ni-se pare ceva semnificativ din mai multe puncte de vedere.

Politica de naționalitate a lui Szell.

De când stă în fruntea guvernului unghuresc, ministrului președinte Szell i-s'a dat acum a doua oară ocaziune a se pronunța asupra programului său în ceea-ce privește politica lui de naționalitate.

Ansă la acesta i-a dat o critică, ce a făcut-o asupra politicii guvernului faimosul kossuthist Bela Komjathy în ședința dela 20 Octomvre a comisiunii financiare, care a desbătut asupra bugetului pe 1900. Komjathy dîse, că ministrul-președinte Szell și-a pus ca țintă a politicii sale consolidarea statului național maghiar, însă a uitat a indica și mijlocele pentru realizarea ei. O mare piedecă în calea acestei consolidări a statului național este, că Ungaria nu e stat independent, că curtea, cancelaria cabinetului sunt germane etc. Apoi într'un stat, care face politică națională corectă n'ar fi iertat să se întemple ceea-ce s'a întemplat de curând în Fiume și Brașov și în mijlocul populațiunii române a țării. Roga d'ér pe ministrul-președinte să declare pe față, ce fel de politică de naționalitate vré să urmeze și ce fel de mijloce vré să folosescă?

Ministrul-președinte Coloman Szell a răspuns îndată printr'un discurs, pe care însă nu-l aflăm publicat întreg în nici una din foile, ce primirăm din Budapesta. Ne restringem d'ér, pentru aqđ, a da numai partea esențială referitoare la politica lui de naționalitate.

Vorbind despre acesta politică ministrul președinte dîse, că ținuta lui este reconstruirea statului maghiar în cadrul scopurilor statului național maghiar unitar. Toți fiii patriei, vorbescă ei ori-ce limbă, sunt membrii cu drepturi egale ai națiunii politice unitare. Acestă egeală îndreptățire, în ce pri-

vesce limba, se mișcă între limitele ce sunt trase de unitatea politică a țării și de posibilitatea practică a guvernării și administrației. *Tote faptele guvernului trebuie să se acomodeze marilor principii conducătoare la acest scop. Nu prin violență să câștigăm pe naționalități, ci prin o administrațiã și justițiã bună și prin o tractare dreaptă.* Tot-deuna au fost omenii, cari au trăit din ultraism și din agitațiuni, ba chiar și singuraticce cercuri pot să fie de felul acesta, însă acestora nu trebuie să li-se dea importanță așa de mare, cum o face Komjathy. *Și decât cineva agită în contra unității și a ideii de stat maghiar, se va aplica rigorea legii față de el.*

Nu va suferi ministrul să se agite în contra legii, a constituțiunii și în contra unității statului maghiar.

Față cu Komjathy mai observă în special, că Majestății Sale i-se fac toate raporturile în limba maghiară. Tot acesta este și procedura oficială a cancelariei de cabinet. Nici odată el (Szell) n'a primit vre-o deciziune mai înaltă, decât în limba maghiară.

Contele Clary în Budapesta. Eri a sosit în Budapesta ministrul președinte austriac contele Clary, ca să raporteze monarhului asupra situațiunii. Diarele unghuresci cred a sci, că cu ocazia acesta se va statori terminul convocării delegațiunilor, căci, dîce ele, guvernului austriac i-ar plăce, decât soest timp ar fi cât de apropiat.

Din Austria. În ședința de Sâmbătă a „Reichsrath“-ului a fost ales d-nul Iancu Lupul, mareșal al Bucovinei și membru al partidului român din Bucovina, ca vice-președinte. D-l Lupul a intrunit 179 voturi. „Reichsrath“-ul ține mâne, Marți, ședința.

Partida poporală în Săcuime.

În tabăra corifeilor „partidei populare“ e mare bucuria, că au isbit să-și deschidă teren de cucerire și printre Săcuii din Ardeal, cari până aci făceau parte din partida „liberală“. În 29 Octomvre se vor ține în comitatul Treiscaunelor două meetinguri de-ale „partidei populare“, ai cărei reprezentanți au fost anume invitați în scopul acesta în Săcuime. Unul dintre meetinguri se va ține în Kezdi-Szentlélek, unde vor vorbi deputații contele Aladar Zichy, Ioan Molnar și Carol Kalman. Al doilea meeting se va ține în Nagy-Nyutod. — Organul „partidei populare“ speră, că în scurt timp partida acesta va cuceri întreaga Săcuime și că se va estinde și în alte părți ale Ardealului, așa că după viitoarele alegeri se va pute prezenta în parlament, ca una dintre partidele cele mai puternice.

Războiul din Africa-sudică.

(Buriile învinși la Glencoe.)

Vineri în 20 Octomvre n. Buriile au pierdut la Glencoe, în partea răsăritenă a Natalului, o luptă însemnată.

Înainte cam o săptămână s'a întemlat, că trupele Burilor din Transvaal s'au unit cu trupele din Oranje în partea răsăritenă a teatrului războiului, și au început operațiunile sistematice în contra Englesilor Tabăra principală, care a trecut frontiera peste Laing's Neck, condusă de comandantul suprem Joubert, îndată după ocuparea orașului Newcastle, părăsit de Englesii, s'a împărțit în două coloane. Una din acestea a luat direcțiã spre răsărit, ca să ocupe cele două puncte principale din Natalul superior: Glencoe și Dundee, a căror apărare a fost incredințată generalului engles Symons. În Glencoe se aflau concentrați 4000 de Englesii. După acesta plănuseră atacarea orașului Ladysmith, cartierul principal al Englesilor, apărât de White. Buriile aveau de scop să atace deodată Glencoe și Dundee, și pentru-ca Englesii nu șie nimic unii de alții, Buriile au rupt firul telegrafic dintre Ladysmith și Dundee.

Atacul asupra punctelor Glencoe și Dundee s'a dat Vineri dintr'un loc, care domină cele două orașe. Des-de-diminetă au început să vorbescă tunurile Burilor, ceea-ce a surpins pe Englesii. Generalul Symons din Glencoe a îndreptat numai deocât asupra lor 13 tunuri mari, cari în scurt timp au făcut să amuțescă tunurile Burilor.

După acesta Symons și-a comandat trupa afară de oraș, pușcând mereu asupra inamicului. Buriile n'au putut să susțină acest foc, și s'au retras în pădurea de pe costa delului. Atunci generalul Symons s'a aruncat cu trei regimente asupra lor și după o luptă înverșunată de 8 ore, a cuprins delul împreună cu tunurile Burilor.

Buriile au luptat foarte vitejesc ucidând mai mult de 300 Englesii, însă față cu tunurile englese au fost inferiori. Generalul Symons, care lupta în primele rânduri, a fost rănit grav. Pierderile Burilor nu sunt cunoscute, deore-ce toți morții și răniții i-au dus cu ei.

Despre lupta dela Glencoe se mai comunică următoarele amănunte:

Pe Englesii i-a surprins, că Buriile au început atacul de către Dundee Hill, deși posturile englese au schimbat totă noaptea pușcături cu Buriile. După-ce tunurile englese au amuțit pe ale inamicului, pedestrima a căpătat ordin să năvălescă asupra pozițiunii de luptă a Burilor. Focul, ce l'au dat Englesii cu tunurile, a fost grozav. În schimb focul din pușca Burilor, decima cumplit răndurile Englesilor. Buriile și-au lăsat pradă toate tunurile, căci n'auvură timp de a-le duce cu ei. Ei s'au refugiat prin fugă. După ce au ajuns la pōla contrară a delului, s'au recules și și-au strins răndurile pentru luptă. Englesii însă i-au persecutat, și s'a început din nou un atac sângerous. Lupta a avut de ambele părți jertfe mari. Ea a durat timp de 8 ore și nu s'a sfârșit decât la 2 ore după amiază. Englesii au pierdut aproape 400 de morți și răniți. Buriile și-au mai mult.

Nu se șie însă cu totă siguranța, care este numărul morților și răniților. Dintre Englesii generalul Symons a fost isbit de-un glonț în piept și grav rănit a cădut de pe cal. A pierit de asemenea un număr însemnat de ofițeri englesi, între cari doi coloneli, 1 major, 3 căpitani. Cam 30 ofițeri grav răniți.

Lupta dela Glencoe va avé de sigur urmări grave pentru Buriile. Cu toate acestea ei sunt încă tari în partea acesta a Natalului.

Din partea apusenă a teatrului de război n'a sosit altă șieire, decât, că orașul Vryburg s'a predat Burilor. Rușinea pentru acesta capitulare l'a amărit atât de mult pe comandantul engles Scott, încât s'a sinucis printr'un glonț.

O telegramă din Pretoria sosită diarlui „Liberté“ din Paris spune, că trupele statului Oranje au învins în mod complet pe Englesii lângă Besterstation.

Englesii au fugit la Ladysmith părăsind un material considerabil de război.

Diarul „Temps“ spune, că guvernul engles a fost informat, că Buriile după lupta dela Glencoe s'au format din nou în bună ordine ducând pe morți și răniți și lăsând puținii prizonieri.

SCRILE DILEI.

— 10 Octomvre v.

Masa studenților din Brașov. Aflăm, că d-l George B. Popp, comerciant în Brașov, răspundând la apelul de contribuire pentru masa studenților, a declarat, că va susține pe doi școlari dela masa studenților pe întreg anul curent școlar pe cheltuiala sa. Direcțiunea școlară își exprimă și pe acesta cale cea mai căldurosă mulțumită pentru nobila binefacere a d-lui G. B. Popp.

Starea sănătății principelui Carol mergând spre bine, s'a hotărât, ca la castelul Foișor dela Sinaia, unde se afla micul prinț, să stea numai câte doi medici. D. dr. Builiu a și sosit la Bucuresci.

Căsătoria archiducesei văduve Stefania se va celebra la ambasada din Londra. Înainte de cununia religioasă va avé loc căsătoria civilă, de ore-ce contele Lonyay este cetățen ungar și în Ungaria există căsătoria civilă obligatorie. Ambasada a și fost autorizată în acest scop de a săvârși ceremonia civilă, care se va face, ca și cea religioasă, în palatul ambasadei. Actul de renunțare a archiducesei la drepturile ei se va săvârși în tăcere și se va publica abia după celebrarea cununiei. După căsătoria archiducesa Stefania va purta numai titlul de alteță regală, care i se cuvine, fiind-că e născută princesă regală. Consimțământul perechei regale belgiene nu s'a cerut, de ore-ce archiducesa Stefania face actualmente parte din casa Habsburg. Apanajul de până acum al archiducesei, de 420,000 florini, se reduce la 100.000 florini.

Din congregația comitatului Arad. Joi s'a ținut în Arad congregația de toamnă a comitatului, în care vicecomitele în raportul său a promis „a priveghia strict, ca la candidările și alegerile de notari să se respecteze drepturile autonome ale comunităților“. Membrul M. Velici atrage atențiunea comitelui și a vicecomitelui asupra faptului, că nu se respectă de slujbașii comitatului legea de naționalitate nici chiar în ceea-ce privește dispozițiunea privitoare la folosirea limbilor; pentru-ca losinca „lege, drept și dreptate“ se nu fiă numai frasă golă, trebuie să se eșecute legile nu numai în ceea-ce privește datorințele, ci și în partea privitoare la drepturile cetățenilor. La punctul de program despre aruncul de 1% pentru cassa de pensiuine a funcționarilor comitatensii, vorbesce membrul dr. I. Suciu, spunând, că populațiunea e așa de mult împovărată cu dări și aruncuri, că nu mai poate suporta greutățile. Deosebit efect a avut vorbirea preotului rom.-catolic Fodor din Gyula-Varsand, care descriind în colorii vii miseria populațiunii, condamnă în termenii aspri mania de a îngreuna traiul populațiunii cu tot felul de aruncuri. Pe unde mai înainte vreme țeranul avea din belșug pâne de grâu, aqđ e bun bucurios să aibă câte o strușea de mălăiu, și decât pe la noi, în ținuturile acestea mănōse ast-fel este traiul poporului—dîce preotul—vă puteți închipui, ce miserie de nedescris este în munți, la populațiunea română. Vorbesce din experiență, petrecând în acele părți, și spune, că țeranul adese-ori nici mălăiu n'are, d'ér pentru aceea aruncuri și dări trebuie să plătescă,—nimenea nu'l întrébă, ori de-i rămâne și lui ceva de traiu, său ba? Nu votază aruncul. Au mai vorbit contra și alții, d'ér la urmă aruncul s'a votat.

A 40-a confiscare a „Patriei“. „Patria“ din Cernăuți serie: Cu numărul nostru trecut s'a împlinit a 40-a confiscare a „Patriei“. De astă-dată a eliminat cenzura două pasage din articolul „La reintōrcerea bar. Bourguignon“, cari se refereau la persoana sacro-sanctului president al țării. Trebuie să relevăm de astă-dată, că bar. Bourguignon trebuie să se bucuie de o deosebită protecțiune la procuratura din loc, căci alt-fel nu ne putem esplica fenomenul ciudat, că tot numai acele numere se confiscă, în cari supunem procedurile bar. Bourguignon unei severe critice. Noi Românii vedem în d. Bourguignon intrupată unealta principală a sistemului de oprimare, care s'a pus în practică față de noi. Decî — durere — nu'l putem cruța de loc, decât nu voim să ne desavuăm. Curios este însă, că în alte țări chiar și miniștri sunt în modul cel mai agresiv trași la răspundere de publicistică, d'ér nimeni nu confiscă aceste foi. Numai la noi merg lucrurile pe dos. D'ér Bourguignonul nostru—deși e numai un simplu president—e sacro-sanct și basta, ér procuratura confiscă mai departe. Să le fiă de bine!

Dueluri. În orașul Teresiopol (Szabadka) e mare oertă între „patrioți“. Duelurile curg unul după altul de mai mult timp și întrégă societatea e învrăjbită. Într'una din serile mai recente petrecea într'un restaurant cavalerul Marty Bela cu amicul său Galfy György junior, farmacist

In conversatia, Galffy a ridicat mari acu-satiuni contra functionarilor orasenesci. Mar-ty i-a raspuns tocand in cap pe Galffy jun. cu un baston de fier, asa ca acesta fu dus cu capul spart la locuinta. Tatăl său Gálffy György senior, vădându-și fiul ame-rit și plin de sânge, plecă imediat furios pe strade, ca să caute pe Marty. Umblă prin toate restaurantele, dar nu l'a găsit. Pe unde a umblat însă, pretutindeni a injurat pe Marty, numindu-l *defraudator, om de ni-mic* etc. Din cauza aceasta în dimineața ur-mătoare Marty a provocat la duel pe Gálffy bătrânul. În același timp însă și Gálffy ti-nărul a trimis secundanții la Marty. Ast-fel a urmat întâi duelul cu Gálffy bătrânul, pe care Marty l'a taiat cu sabia, făcându-l la pept o rană adâncă și lungă de 15 cen-timetri, ér la brațul stâng o altă rană pe-riuloasă. Bătrânul a fost dus la locuința în-tr'o stare deplorabilă. Acum vine la rând fiul său. Martorii au stabilit și condițiile de duel ale acestuia cu Marty. Condițiile sunt foarte aspre. Rezultatul duelului încă nu e cunoscut.

O ordinațiune umană. Din Timișoara se telegrafiază, că comandantul de corp de acolo *Schwitzer* a dat un ordin oficerilor, prin care dispune, ca la instruirea reocru-ilor să fiă cu considerare la cunoștințele de limbă ale acestora, dându-le pe cât se poate in-structiunea în limba, pe care recrutul o pricepe mai bine; să li se aplice apoi suboficeri umani, ér bătăile și tratarea brutală se in-terzice strict.

Ciclone uriaș. Pilele trecute venind din Africa peste Mediterana un ciclone uriaș, a făcut teribile devastări în provincia ita-liană Salerno, smulgând din rădăcină mă-slinii și răsturnând biserică și case, pe unele luându-le pe sus și aruncându-le în mare. Pericolul era cu atât mai mare, că și o plôe torențială începuse a curge, în urma că-reia au eșit apele rupând poduri, căi fe-rate și spălând sate întregi. În Ponte-Cac-nano, Giffoni, Pelezzano și Setti, familii în-tregi și-au aflat morțea în valuri; în orașul Vietri valurile au dărâmat o fabrică de măt-sării și au înecat cinci lucrători. S'au aflat patru-șapte cadavre, dér victimele po-topului sunt cu mult mai multe. În deo-sebi oele patru sate amintite mai sus sunt toate pustiite, nici o casă, nici o biserică nu a rămas nedărmată, măslinii, pe locurile unde măi înainte erau grădini și vii, acum e pustietate. Intrăgă populațiunea, cât a putut scăpa cu viață din acest grôsnic po-top, e adusă la cerșitoria.

Cercul Hüttemann. Sâmbătă se-ra, erî după amăzi și asera, cercul Hüttemann de nou venit la Brașov a dat trei repre-sentații. Tote trei au fost foarte bine cere-tate de public. Personalul cercului a și re-compensat interesul dovedit de public prin prestațiunile sale frumoșe. Mare succes au raportat gimnasticii prin produțiunea lor. Aseră a produs mult efect familia de bi-ocioliști. Remarcăm îndeosebi eseroițiile de călărit ale directorului, care deși la etate înaintată, se produce cu atâta vigôre și cu mișcări de-o elasticitate uimitore. Cercul dă reprezentații în fiă-care se-ră, publicul aflând o distrațiă plăcută.

Statul romano-catolic ardelenesc.

Episcopul romano-catolic Majlath a convocat adunarea Statului rom. cat. din Ardeal pe ziua de 25 Octomvre n. c. Di-rectoriul Statului a publicat din incidental acest raportul anual despre activitatea sa, comunicând date amănunțite cu privire la situațiunea școlară și materială. Reprodu-cem din acest raport următoarele date:

În administrarea Statului se află fon-dul religionar rom. cat. din Ardeal, al că-ruia scop este ajutorarea parochiilor să-ruce ale diecesei transilvane rom. cat., re-pararea și clădirea de biserică și case pa-rochiale. Acest fond până acum numai în măsură neînsemnată pôte acoperi trebuin-țele anuale. Din cauza acesta, la propune-rea episcopului, directoriul a adresat mi-nistrului de culte și instrucțiune publică o rugare, ca dotațiunea de 12,000 fl. la an,

pe care o primesce dela stat fondul reli-gionar al romano-catolicilor ardeleni, să se urce cel puțin la 30,000 fl. Răspuns la această cerere încă n'a sosit.

În anul școlar trecut Statul ardelenesc a avut șese gimnasii cu câte opt clase și unul cu patru clase. Numărul total al ele-vilor a fost 1947, esamenul l'au făcut cu succes 1846 școlari. Dintre aceștia din urmă au fost: 1407 rom. cat., 156 gr. cat., 273 de alte confesiuni. După naționalitate: 1584 Maghiari, 252 de alte naționalități.

Tote cele șapte gimnasii au primit sub-vențiuni dela stat.

Averea curată a fondului religionar era la 31 Dec. 1898: 851.402 fl. Budgetul acestui fond pe an. 1900 este preliminar la venite și cheltueli cu 58.306 fl. — Averea fondului învățământului era la aceeași dată: 1,217.377 fl.; budgetul preliminar al aces-tui fond: 147.333 fl.

**Nou abonament
la
Gazeta Transilvaniei.**

Cu 1 Octomvre st. v. 1899
s'a deschis nou abonament, la care
învităm pe toți amicii și sprijinatorii
fôiei noastre.

Prețul abonamentului:
Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 12 fl.
pe șese luni 6 " "
pe trei luni 3 " "
pe o lună 1 " "

Pentru România și străinătate:
pe un an franci, 40
pe șese luni " 20
pe trei luni " 10
pe o lună " 3.50

Abonarea se pôte face mai ușor
prin mandate postale.
Administrațiunea.

VARIETATE.

Cocônele din Roma antică. Viața la Roma în începea foarte de vreme. Un no-bil roman e deja în Atrium cum s'a făcut ziua și așteptă acolo salutul clienților săi. După-ce i-a primit, ese însoțit de dênșii și se duce la Forum. Găsesce acolo mulțimea adunată, tribunalele deja pline de lume și judecătoria pe jeturile lor.

Cam în același timp se scôlă și fe-meia lui și îndată începe a-și face toaleta. Cu acesta sunt ocupate multe tinere sclave, mai adesea venite din Orient. Fiă-care își are funcțiunea particulară. Unele îngrijeso de rochii, seu de bijuterii; altele au pe sêmă fardurile și parfumurile; altele com-pun paste pentru obraji după rețetele, pe cari ni-le-a păstrat Ovidiu. Unele — și acestea sunt cele mai de preț — sciu să clă-descă acele edificii de peptănătură, cari încep a fi atunci la modă. Trebuie mult gust și multă fineță de lucru. Nu-i lesne a găsi aranjamentul, ce se potrivește fiă-cărei fi-guri, și mai ales de a combina și a ames-teca pèrul natural, când el nu e de ajuns, cu frumoșele capeluri blonde aduse din Germania și cari se vënd într'un târg spe-cial, lângă templul lui Hercule și al Mu-selor.

Pe când sclavele se ocupă cu această lucrare delicată, stăpâna privește într'o oglindă, pe care o ține o copilă róbă. Ea devine nerăbdătoare, căci timpul trece și peptănătura nu se mai isprăvesce; se su-pără și une-ori ajunge la cruzime. Se oi-tau multe dômne, care-și maltratau rôbele, le înfigeau ace în carne.

Impèratul Adrian fù silit a esila pe una, din cauza unor asemenea fapte neo-menose. În fine dômna e coafată și plecă la plimbare în litiera ei, dusă de 6—8 sclavi Liburni seu Sirieni. Sunt opt ôre diminșă: ziua Romanului se sfîrșesce la apusul sôrelui și decî trebuie să se gră-bescă.

La Roma nu erau grădini, parcuri publice. Numele acesta îl purta nisce simple rênduri de copaci, cari se aflau în jurul Câmpului lui Marte. În schimb porticele, împodobite cu capodoperile răpite Greciei, formau un loc de plimbare splendid.

Distrațiunile lumeșe se găseau, lucru străni, în temple; nu în templele romane, unde ceremoniele erau oficiale, grave și reci, ci în capelele divinităților orientale, pentru care Romanii aveau un cult deose-bit. Capela zeiței Iris era cea mai la modă. Se celebrau două servicii pe zi: diminișă o sculau din somn, se-ra o culcau. Un preot cu capul ras de tot dădea de pe trepte, cu mare pompă, binecuvântarea asistenților. Se dice, că se petreceau scene foarte cu-riose. Unele femei, creșându-se vinovate față de dênșia și mustrate de consciință, își mărturiseau pécatele în public.

În Roma însă-și, cocônele mari erau foarte ocupate cu jocurile de tot felul, re-presentații scenice, lupte de gladiatori etc. Ele erau avide de asemenea spectacole, și un autor comic le impută, că iau locurile cele mai bune și fac o gălăgiă cumplită. Terențiu atribue căderea piesei sale *Hecyra* în parte și „țipetelor femeilor“. August le ia dreptul de a se amesteca la teatru prin-tre ceilalți spectatori și le relegă la gale-ria de sus, de unde pot vedea, dér pot cu greu fi vădute. Ovidiu ne spune, că cei de pe treptele amfiteatrului, din staluri cum am dice, decă vor să comunice cu ele, tre-bue să facă semne cu mâna ori cu capul, ceea-ce e foarte incomod.

NECROLOG. Cu inima înfrântă de nemărginită durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor și bunilor cunoscuți, cum-că prea iubita și ascultătoarea fiică, buna soră, blânda nepôtă, neuitata verișoră și afină Maria Nêșcutiș, în etate de 18 ani, în 21 Octomvre n. 1899 la 4 ôre di-minșă și-a dat nobilul seu suflet în mânila Creatorului. Rêmășițele pămêntesol ale soum-pei decedate s'au aședat spre vecnică odihnă Duminecă în 22 Octomvre n. 1899 la 2 ôre p. m. în cimiterul gr. cat. din loc. — Năsșud, 21 Octomvre n. 1899: *Jal-nica familiă.*

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 23 Octomvre. Maj. Sa a primit erî pe ministrul preșe-dinte *Clary* într'o audiență de 2 ôre. *Clary* a avut apoi o întrevedere cu *Coloman Szell*, după care a plecat la Viena.

Londra, 23 Octomvre. Trupe en-glese a avut o nouă ciocnire cu Buri la *Claadslaagte*. Buri au pier-dut trei tunuri.

DIVERSE.

Numărul „13“. Adeseori aușim vor-bindu-se că numărul 13 este număr nenoro-cos. Acum 13 ani s'a înființat în metropola germană o societate, sub numele de „Clu-bul 13“, pentru-ca să se convingă, de este adevărat că numărul 13 este fără noroc. Ca membrii s'au înscris în 13 Iulie 1886, 13 inși. În 13 Iulie. a. c. implinindu-se 13 ani dela înființarea clubului, președintele lui, făcând o dare de sêmă despre cele pe-trecute în decursul celor 13 ani, a cons-tatat că toți membrii se află în viață și încă în împrejurări îmbucurătoare. Ba au ajuns cu toții la credința, că ei în cei 13 ani au fost foarte ou noroc. Doi dintr'inșii s'au putut bucura, că Dumneșeu i-a înzes-trat cu câte 13 copii. Așa dér nimic rêu nu s'a întâmplat la nici unul. Ast-fel con-vingându-se, că credința numărul 13 că ar fi nenorocos, este neîntemeiată, au hotărît, ca să desființeze societatea. După un dîneu de adio, el cărui menu era com-pus din 13 feluri, s'au despărțit unii de alții.

Un nou fel de pețire. Ce pôte fi mai ciudat de cât o cerere în căsetoriă fă-cută printr'o cutiă de conserve? *Miss Cate Sheles*, din *Leeds* (Anglia) deschidând o cutie de conserve a găsit următorul bilet tipărit: Exportatorul acestor conserve e un bărbat cum se cade și cinstit de 35 ani, care are o frumoșă firmă și o avere de șeze mii de dolari. Locuind foarte de-parte de *Halifax*, pe țèrmul Oceanului, el își simte une-ori foarte mult singurătatea și ar fi fericit să facă o cunoștință cu o fată bună și blândă, cu gusturi modeste, care ar consimți să-i împărtășescă singurătatea. El va plăti biletul ei până la *Halifax*, și o

va primi, ca pe o amică. „Rog să se scrie d-lui *George Vigo*, la pescăriile din Sco-tia-nouă, — Canada“. — Ei, se diceți de acest anunț incredințat, fără îndoială, în 30—40 mii de esempla, cutiilor de conser-ve ale d-lui *Vigo*?

Cea mai frumoșă barbă din lume.

Acum șeze ani trăia încă la *Montiușon* un lucrător, *Louis Coulon*, de 63 de ani, care se mândrea cu o barbă de 2 m. și 50 cm. lungime. El fusese nevoit a se rade dela vârsta de 12 ani, ér la 14 avea deja o barbă în formă de evantai de 30 centi-metri. La 20 de ani ea era de un metru, la 30 de ani era până la pământ. Glo-riuosul ei posesor trebuia s'o înfășore îm-prejurul gâtului.

Dér era scris, că *Louis Coulon* să fiă întrecut de un American. Americanii au tot-déuna lucrurile cele mai ciudate. *D. M. V. Tapley*, așî în vèrstă de 68 ani, arată cu mândriă o barbă de 3 m. 25 cm. Esperții socotesc, că ea va crește încă și va ajunge la 6 metri. Va fi deci cea mai frumoșă barbă din cele două lumi. *Tapley* își înfășoră această podôbă într'un săculeț de mătasă și o pune între piept și plas-tronul cămeșei. O arată bucuoros admira-torilor săi. Ba într'o zi a eșit pe stradele *New-Yorkului* cu barba în libertate și care mătura trotoarele. S'a format așa aglome-rațiune după dênșea, că poliția a fost silită să intervîe.

Belșugul acesta de pèr nu e un pri-vilegiu al rasei omenesci. Sunt și cai a căror cômă ajunge la o mărime de 4 metri, ér cода de 2 metri. Astfel era calul elec-torului da *Saxa*, *August II*, care fù mai târziu rege al *Poloniei*.

Ce frumos tablou ar fi fost *Tapely* cu barba lui fenomenală pe un cal de aceștia!

Literatură.

Atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra noiei cărți de legi intitulată: „*In-strucțiuni populare despre datorin-țele și drepturile purtătorului de dare*“, edată de d-l *Wilhelm Niemandz*. De ce trebuință mare este această carte pentru toți plătitorii de dare, o dovede-ce și împrejurarea, că ea s'a publicat în tote trei limbile: română, germană și maghiară. E scrisă la înțelesul tuturor, dând in-structiuni necesare cu privire la tot felul de dări de stat, comunale etc., tratându-le din punct de vedere practic și ilustrându-le cu esemple, așa că și oel mai puțin inițiat cetitor pôte ușor să le înțelgă. Se tractează despre dările de stat directe, (darea de pământ, de chiria casei, darea de câștig, de miliția etc.); despre dările indirecte (accise după beuturi, carne, zahăr, competiție de timbru etc.); aruncuri comunale (pentru com-ună, comitat, școlă și biserică, pentru drumuri, câni, apă etc.). În partea din urmă se află mai multe formulare pentru petiții și reclame în diferitele casuri. Și nu-mai din acestea va înțelge ori-cine, că acest op pentru toți cetățenii plătitori de dare e de trebuință neapărată. El este o călăuză în mâna plugarului, ca și a tutu-ror celor ce se ocupă cu cărciumăritul, cu negoțul și cu ori-ce meseriei supusă dărilor. Cel ce va avé această carte și o va ceti cu luare-aminte, va fi scutit de multe pedepse și neplăceri și nu va mai avé lipsă de-a alerga pentru totă nimica la sfatul advo-caților, nici nu va mai puté fi înșelat și și-canat de unii și de alții, oăci cunos-când el legea, își va oănoșce dreptul. Se pôte procura cu 60 cr. (prin postă 65 cr. dela *Tipografia A. Mureșianu* din *Brașov*).

Din Istoria lumii, „tălmăcită de preotul *Constantin Morariu* din cartea nem-țescă a *D. rului Th. B. Welter* și întocmită pentru folosul poporului român din *Buco-vina*“, a apărut în editura „*Deșteptării*“ din *Cernăuți*: partea a doua. Ea este scrisă tot atât de bine și de ușor, ca și partea întâi, care a avut și la noi mare trecere mai ales printre popor. Prețul 50 cr. (plus 5 cr. porto.) — Cu același preț se mai pot căpăta dela *Tipografia „A. Mureșianu“* și câte-va esemplare din partea întâi, adău-gând și pentru acesta 5 cr. porto.

Dela Tipografia „A. Mureșianu“ din Brașov, se pot procura următoarele cărți:

Scrieri scolare.

Istoria pedagogiei de V. Gr. Borovan. O carte nouă și de mare interes pentru toți bărbații de școală. Prețul 1 fl. 50 cr. cu posta 1 fl. 60 cr.)

Istoria Biblică pentru folosul școlilor populare din diocesa Gherlei. (Cu permisiunea superiorilor) Tipărită în 1898, Partea I (Testamentul vechi) costă 25 cr., iar partea II (Testamentul nou) 20 cr. plus câte 3 cr. porto de fiă-care.

Cântul în școlă populară de Iuliu Pop. Învățător în Năsăud. Teorie, praxă și fântani. Este o scriere întocmită pentru cei ce propun cântările. Prețul 30 cr. (cu posta 33 cr.)

Manual catehetic pentru primii ani școlastici, ca îndreptar pentru cateheți, învățători și părinți, prelucrat de *Basilina Batin*, fost profesor în seminarul din Blășiș și vicar la Făgăraș. Prețul 40 cr. (cu posta 45 cr.)

„Învățătura creștină, sau Catechismul mare pentru tinerimea greco-catolică. Edițiunea III. (1898). Cu binecuvântarea episcopului de odinioară al Gherlei, Ioan Alexi. Noua edițiune a apărut cu îmbunătățiri și e tipărită cu ortografia cu semne. Conține 284 pag. format 8°, e legată solid și costă 80 cr. (cu posta 90 cr.)

Ideile fundamentale în economia politică. D-l Ioan Socaciu, vechi profesor la școlile comerciale române din Ioc, a scris de sub tipar o nouă broșură sub titlul de mai sus, fiind adăușă în partea a doua și o nouă teorie sociologică, care conține lucruri de interes științific deosebit mai ales pentru specialiști. A cunoșce ideile fundamentale ale economiei politice este fără îndoială de mare interes pentru oricare cetățitor inteligent. Un exemplar costă 65 cr. și se poate procura sau direct dela d-l autor, în a cărui editură a apărut opul, sau dela Tipografia „A. Mureșianu“.

Scrieri economice:

Din mult prețiosul **„Manual de agricultură rațională“** de Dr. George Maior, profesor de agricultură la școlă superioară din București (Ferestrău) a apărut volumul III, intitulat **„Zootehnia, sau Cultura generală și specială a vitelor cornute“**. Acest volum este, ca și cele două de mai înainte, foarte mare, cuprinzând 779 pag., format mare 4°. În text conține 225 figuri.

Cuprinsul acestui volum e de un interes deosebit pentru economii de vite, căci tractează amănunțit și din toate punctele de vedere cultura vitelor de tot soiul, cum nu s'a mai scris încă nici într-o carte românească.

Materia înțregă e împărțită în 12 părți, tratând diferitele specii de culturi a vitelor, corpul animalelor, rasa și diviziunile (regule de observat la împerecherea vitelor, etatea împerecherei etc.); mijlocele și metodele zootehnice de reproducțiune (arta împerecherei, diferitele feluri de încrucișări etc.); îngrijirea și creșterea vitelor domestice, nutrirea lor și alte multe. În capitulul XI se vorbește despre ovicultură, sau cultura oilor cu toate amănuntele lor, iar în capitulul XII despre industria laptelui, arătând modul de conservare și fabricațiune a untului, smântânei, brânzei et. etc.

Opul d-lui Dr. Maior, după cum se știe, a fost premiat și din partea Academiei române. El a fost în modul cel mai favorabil apreciat de toate ziarele și revistele noastre, fiind în literatura română unic în felul său.

Agrologia sau Agricultura generală de Dr. G. Maior, profesor la școlă centrală de agricultură din București. E cea mai bogată și tot-odată cea mai temeinică scriere românească cu privire la cultura pământului (aratul sămânțatului, gunoierii etc., etc.) Conține 217 figuri de-ale diferitelor aparate economice (pluguri, grape, tăvăluguri etc.) E o carte foarte mare, de 524 pag. și costă numai 2 fl. 50. (cu posta recomandat 2 fl. 75 cr.)

curuzuul verde nutreț, diferite compozițiuni pentru fânețe și pășuni artificiale etc. Alt capitol tractează despre cultura fânețelor. altul irigațiuni, altul despre pășuni etc. Prețul 4 fl. (trimis cu posta recomandat 4 fl 25 cr.)

„Stupăritul“, întocmit cu deosebire pentru popor, pentru începători și pentru toți iubitorii de acest ram al economiei, de *Constantin Dimian*, preot în Brăteu. O carte de 154 pag. format mare 8°. Prețul 80 cr. (cu posta 85 cr.)

Cartea stupărilor sătenii de Romul Simu. Cu mai multe ilustrațiuni în text. Editura Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului. Prețul 40 cr. trimis francat.

Însoțirile de credit împreunate cu însoțiri de consum, de vânzare, de viier, de lăptari etc. Îndreptare practică pentru înființarea și conducerea de astfel de însoțiri, de F. W. Raiffeisen. *Edițiunea a V-a.* Trad. de Dr. A. Brote. Editura Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibiului. Conține 227 pag. și costă 80 cr. (Cu posta 90 cr.)

Grădina de legume, de Ioan F. Negruțiu, profesor în Blășiș. Pentru poporul nostru, scrierea d-lui prof. Negruțiu e de cel mai mare folos practică și, pe cât se sim, în literatura noastră de dincoace e singura scriere mai bună în această materie. Costă 25 cr. (plus 3 cr. porto).

Cele mai de lipsă cunoscute despre Legea veterinară — o carte foarte necesară pentru economii de vite. Editura Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului. Conține 134 pag. format mare și costă numai 30 cr. (cu posta 35 cr.)

„Cartea Plugărilor“ sau povestiri economice despre grădărit, economia câmpului, creșterea vitelor etc. scrisă de Ioan Georgescu. Tractează despre legumărit, gunoier, lucrarea pământului, sămânțat, viier, pădurit, creșterea cailor, vitelor, găinilor etc. Un exemplar de 90 pag. costă 25 cr. (plus 3 cr. porto). Această carte a eșit numai acum de sub tipar.

Cursul la bursa din Viena.

Din 23 Octomvre 1899.

Renta ung. de aur 4%	115.50
Renta de corone ung. 4%	94.70
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%	119.60
Impr. căil. fer. ung. în argint 4 1/2%	99.—
Oblig. căil. fer. ung. de est. I. emis.	118.75
Bonuri rural. ungare 4%	93.80
Bonuri rurale croate-slavone	—
Impr. ung. cu premii	161.50
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	137.25
Renta de argint austr.	99.55
Renta de hârtie austr.	99.40
Renta de aur austr.	117.10
Losuri din 1860.	134.50
Acții de-ale Băncii austro-ungară	902.—
Acții de-ale Băncii ung. de credit.	367.50
Acții de-ale Băncii austr. de credit.	363.50
Napoleonori	9.57 1/2
Mărci imperiale germane	58.97 1/2
London vista	120.80
Paris vista	47.77 1/2
Rente de corone austr. 4%	99.60
Note italiene	44.50

Cursul pieței Brașov.

Din 23 Octomvre 1899.

Bancnota rom. Cump.	9.42	Vând.	9.44
Argint român. Cump.	9.36	Vând.	9.38
Napoleonori. Cump.	9.53	Vând.	9.57
Galbeni Cump.	5.65	Vând.	5.70
Ruble Rusesei Cump.	127.—	Vând.	128.—
Mărci germane Cump.	58.50	Vând.	—
Lire turcesei Cump.	10.72	Vând.	—
Seris. fonc. Albina 101.—	Vând	5%	101.50

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

A N U N C I U R I
(insertiuni și reclame)

sunt a se adresa subscrișei administrațiunii. In cazul publicării unui anunțiu mai mult de odată se face scădemânt, care crește cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazetei Trans.“

Sz 3725 — 899.

1899

Arveresi hirdetményi kivonat.

A fogarasi kir. járásbiróság, mint tlknyvi hatóság, közhirrre teszi, hogy Kühn Mihály végrehajthatónak, Jurcoias Iuon és neje végrehajtható szevedő elleni 219 frt 97 kr. tőke-követelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törvényszék (a sárkányi kir. járásbiróság) területén lévő Bucumban fekvő a bucsumi 2. sz. tljkvben A + 25 hrsz. ingatlanra 192 frt.

261	hasz. ingatlanra	22 frt.	268	hasz. ingatlanra	25 frt.
351/1	"	9 "	444	"	18 "
526, 527	"	12 "	615	"	13 "
1186	"	14 "	1291	"	8 "
1467	"	15 "	1549	"	14 "
1635	"	7 "	1855	"	11 "
2252	"	3 "	2568	"	7 "
2569	"	22 "	2572	"	28 "
2643	"	2 "	2646	"	5 "
2804	"	3 "	2913	"	7 "
2917, 2929	"	20 "	2921	"	20 "
2924	"	3 "	2934	"	19 "
2947	"	9 "	3044	"	4 "
3097	"	2 "	3100	"	4 "
3103	"	3 "	3112	"	1 "
3132	"	1 "	3134	"	3 "
3143	"	3 "	3146	"	2 "
3259/2, 3360	"	4 "	3375	"	6 "
3827	"	4 "	3893	"	2 "
4100	"	7 "	4109	"	4 "
4112, 4115	"	2 "	4118	"	3 "
4165	"	11 "	4973	"	26 frt-
4879	"	12 "			

ban az árverést ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1899. évi November hó 13 dik napján d. e. 10 órakor Bucumban megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Arverezui szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10% -át, vagyis késpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42 §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881 évi november hó 1-én 3333 sz. alatt kelt igazságügyiriniszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadék képes értékpapirbau a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170 §. értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabály szerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Fogarason, 1899. évi május hó 22-én.

A fogarasi kir. bíróság mint telekönyvi hatóság.

NÁDUDVARY,
kir. albiró.

Sosirea și plecarea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov.

Valabil din 1 Octomvre st. n. 1899.

Sosirea trenurilor în Brașov:

- Dela Budapesta la brașov:**
I. Trenul de persoane la 8 ore dim.
II. Tr. accel. peste Clușiu la 2 ó. 9 m. p. m.
III. Trenul mixt la 10 ore 25 min. séra

- Dela Bucureșci la Brașov:**
I. Trenul mixt. care circulă numai Vinerea dela Predeal, la 0 óre — min. dim.
II. Trenul accel. la 2 óre 18 min. p. m.
III. Trenul mixt, la 5 óre 20 min. p. m.
IV. Trenul de pers., la 9 óre 27 min. séra.
V. Trenul accel. la — óre — min. séra.

- Dela Kezdi-Oșorhoiu la Brașov:**
I. Trenul de persoane la 8 óre 25 m. d., (are legătură în St.-Georgi cu Ciuc-Szerda și Ciuc-Gyimes).
II. Trenul de persoane la 1 órá 51 m. p. m.
III. Trenul mixt, la 6 óre 48 m. séra, (are legătură cu Ciuc-Szereda).

- Dela Zărneșci la Brașov (G. Bartolomeiu).**
I Trenul mixt la 6 óre 22 min. dim.
II. Trenul mixt la 1 órá 13 min. p. m.
III. Trenul mixt la 0 óre — min. séra.

- Dela Ciuc-Gyimes la Brașov:**
I. Trenul de pers. la 8 óre 25 min. dim.
II. Trenul de pers. la 1 órá 51 min. p. m.
III. Trenul mixt la 6 óre 48 min. séra.

Plecarea trenurilor din Brașov.

- Dela Brasov la Budapesta:**
I. Trenul mixt la 5 óre 8 min. dimineța
II. Tr. accel. (peste Clușiu) la 2 ó. 45 m. p. m.
III. Trenul de pers. la 7 óre 48 min. séra.

- Dela Brașov la Bucureșci:**
I. Trenul de persoane la 3 óre 55 min. d.
II. Trenul mixt la 11 óre a. m.
III. Trenul accelerat (ce vine pe la Oradia Clușiu) la 2 óre 19 min. p. m.

- Dela Brașov la Kezdi-Oșorhoiu:**
I. Trenul de persoane la 5 óre 19 min. dim. (are legătură cu Tușnad) Ciuc-Szereda. 3 ó. 15 m.
II. Trenul mixt la 8 óre 50 min. a. m.
III. Trenul de pers. la 3 óre 15 m. p. m. are legătură cu imia Tușnad-Ciuc-Szereda.

- Dela Brașov la Zărneșci (G. Bartolomeiu).**
I. Trenul mixt la 9 óre și 2 min. a. m.
II. Trenul mixt la 3 óre 18 min. p. m.
III. Trenul mixt la 0 óre — m. séra.

- Dela Brașov la Ciuc-Gyimes:**
I. Trenul de pers. la 5 óre 19 min. dim.
II. Trenul mixt la 8 óre 50 min. a. m.
III. Trenul de pers. la 3 óre 15 min. p. m.

A. V. I. S.

Prenumeratiunile la **Gazeta Transilvaniei** se potú face și renoi ori și când dela 1-ma și 15 a fiă-carei luni.

Domnii abonați se binevoiască a arăta în deosebi, când voiesc oa espedarea se li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonéză din nou se binevoiască a scrie adresa lámurit șișe arate și posta ultimă. **Administraț. „Gaz. Trans.“**

„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul à 5 cr. se viade la librăria Nic. I. Ciureu și la Eremias Nepoții.